GRADSKA BIBLIOTEKA
„JURAJ ŠIŽGORIĆ"
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK

Šibensko izdanje (II)

Poštarina plaćena

TRIBUNA

IZLAZI SVAKI DAN
UPRAVA: Šibenik ulica Episkopa Milaša.
UREDNIŠTVO: Šibenik, ul. Ep. Milaša. Telef. 47.
PRETPLATA mes. d. 25, za inostranstvo din. 35.
Primerak 1.- din.

GODINA V | RUKOPISI se ne vraćaju | Subota 8 maja 1937 | ČEKOVNI RAČUN Zagreb 46.798 | BROJ 103

ARITMETIKA

u francuskoj politici

PARIZ, maja 1937. Svetska izložba u arizu otvara se 25 ovoga mjeseca. Tak a je bar odluka vlade. Datum je vero atno utvrdjen u sporazumu sa „Minis rstvom Mass« ili sa svemoćnom Ge eralnom konfederacijom rada, koja pret tavlja 5 miliona radnika i koja je uze u zaštitu 25.000 ljudi angažovanih na odizanju paviljona na izložbi. Pregovori bili dugi i politički vrlo značajni. Iz ožba je proba stvarne vrednosti „inter ala" u progresu socijalnih i ekonoms ih reforma, koje je zvanično najavio g. lum, Izložba, koju će posetiti milioni rancusa i stranaca, pretstavlja poziciju nekoliko milijardi franaka u ovogo išnjem trgovinskom budžetu. Očekuje da će ona materijalno pomoći fran usku državnu državnu blagajnu. Ona eba da pokaže životnu snagu Francu koga Carstva. Za svo vreme izložbe ažnja svih naroda biće usredsredjena a Pariz i zato se očekuje da će ona oneti primirje medju francuskim parti ma i prekid njihove medjusobne bor e i njihove kampanje protivu vlade. Iz eda da je Pariska izložba postala sa a jedan od najvažnijih faktora francu ke unutrašnje politike.

Život vlade g. Bluma kao da u izves oj meri zavisi od toga da li će vlada oći izdržati do svečanoga otvaranja iz ožbe. Radnici so svesni toga i oni po ušavaju da što je najbolje moguće is oriste priliku, koja je predala u njiho e ruke i na njihovu milost i nemilost adbinu vlade. Prirodno je što radnici iskorišćuju, ali njihova politika s dru e strane izgleda kratkovidna i opasna e samo po njih same, već i po celu emlju. Problem je u sledećem : radnici, aročito gradjevinski, boje se da će iz bjiti zaposlenje, čim izložbeni paviljoni udu gotovi i da novo uposlenje neće dugo naći. Njihove bojazni nisu neo novane i zato oni žele da dobiju ga ncije protivu rizika nezaposlenosti. I to radnici traže da vlada odredi deset rilijardi franaka kredita za javne rado e na kojima bi se oni mogli zaposliti duži period vremena.

Kako se drži g. Blum ? On ne želi da otereti državnu blagajnu, do te mere, matrajući da je i današnji deficit do ljno težak. Kako bi mogao zadovoljiti hteve radnika, kada se nov zajam ne že zaključiti i kada se novi porezi mogu udarati ? Ipak je nekakvo re nje potrebno i neophodno. Misli se na idanje Uredbe g. Lavala o obavez m desetopostotnom smanjenju kirija, tim, da oni koji poseduju kuće upo ebe tih 10 posto za obnovu i rekon rukciju zgrada.

Primeti će se na to da bi ukidanje avezno smanjenja kirija u stvari pret vljalo novi porez, doduše posredni po , ali ipak jedan nov namet. Ostvare e ovog plana bilo bi vrlo zadovolja juće za g. Bluma.

Svi zakoni uredbe i pravilnici, koji bi gli, makar i privremeno, učvrstiti po aj ministarstva, bili bi pozdravljeni strane parlamenta. To se može videti samo iz aritmetike glasova u par-

Poslije katastrofe »Hindenburga«

Kritično stanje života spašenih

Njihove poslednje želje — Saučešće pretsj. franc. Republike

BERLIN. 8 maja (r) Pretsjednik francuske Republike g. Lebren upulio je vođi Rajha, povodom katastrofe „Hindenburga« telegram najiskrenijeg saučešća.

NJUJORK, 8 maja [r] Spašeni sa izgorijelog vazdušnog broda »Hindenburg" nalaze se u bolnici gdje im se nkazuje svestrana pomoć. Stanje kapetana Lemana je vrlo kritično. Sinoć je zatražio tumača da bi se zabilježile njegove poslednje želje. Ni zdravlje ko mandanta Maksa Prufa nije najbolje. Ljekari su zabrinuti za njegov život.

BERLIN, 8 maja [r] Na svima državnim nadleštvima u cijeloj zemlji vijena je jučer državna zastava na pola koplja pored brojnih crnih zastava. Katastrofa Hindenburga duboko se dojmila njemačkog naroda.

Državna kontrola nad trustovima i kartelima u Rumuniji

BUKUREŠT, 8 maja [t] Ovih dana će se u Rumuniji zakonskim putem za vesti nov režim za trgovačko—industrijske trustove i kartele. Predlog dekreta određuje reglamentaciju trustova i kartela i daje ministarstvu trgovine i industrije kontrolu nad njima, Prilikom osnivanja trusta ili kartela će se u buduć nosti morati održati određena norma, kojom će se trgovačko—industrijski savezi smesta na i pod kontrolom države. Osim toga će država paziti na politiku cena i normiraće cene prema pijačnoj situaciji kako ministarstvo trgovine i industrije primeti, da trustovi počinju špekulirati.

Presjednik madžarske vlade o saradnji sa Malom antantom

RIM, 8 maja (a) U jednom intervjuu, koji je dao pretstavniku lista „Popolo d' Italia«, pretsjednik madžarske vlade Daranji izjavio je : »Već 17 gddina madžarska vlada traži instinski mir i ne gaji ni prema kojoj državi nikakve neprijateljske osjećaje. To važi također za Malu antantu. Kad Madžarska bude mogla da ravnopravno sjedne za pregovarački sto i kad njene skromne, ali pojmljive aspiraeije budu naišle na razumijevanje na drugoj strani, neće više biti nikakve smetnje za privatnu, pa i političku saradnju u Dunavskom bazenu, kako bi se stvorio onaj mir i ona bezbjednost koju mi svi želimo".

Jugoslovenski novinari na putu za Italij

BEOGRAD, 8 maja [g] Jugoslovenski novinari koji će posjetiti Italiju i prisustvovati sutrašnjoj proslavi prve godišnjice uspostave imperije napustili su jučer Beograd srdačno otpraćeni od svojih kolega i prijatelja kao i pretstavnika ministarstva spoljnih poslova. Ispraćaju je prisustvovao i italijanski opunomoćeni ministar u Beogradu.

BEOGRAD, 8 maja (g) Pretsjednik vlade dr Stojadinović priredio je sinoć u Gardijskom domu gala večeru u čast rumunjskih i čehoslovačkih parlamentaraca. Večeri su pored gostiju prisustvovali skoro cijela vlada i jugoslovenski parlamentarci.

BEOGRAD, 8 maja (g) Ministar građevina dr M. Kožul vratio se sinoć sa svog inspekcionog puta po Dalmaciji.

Nj. Vel. Kralj Petar II u Splitu

SPLIT, 8 maja (b) Na povratku iz Miločera, jučer posle podne doplovio je u Split na admiralskoj jahti „Vila« Nj. Vel. Kralj Petar II. koji je proveo uskrsne blagdane na moru. »Vila« je u pratnji dvaju torpiljera naše ratne mornarice ušla u splitsku luku i pristala uz lukobran tačno u 1.30 časova.

Još pre dolaska, na lukobranu su se našli Ban g. dr J. Jablanović, komandant mesta, brigadni general g Marinković, predsednik gradskog poglavarstva inž. g. Kargotić i bivši lekar Nj. Vel. Kralja dr. J. Račić. Oni su pošli na »Vilu" i pozdravili Njegovo Veličanstvo Kralja.

Tačno u 1.55 časova Nj. Vel. Kralj napustio je jahtu i ušao u dvorski voz koji je čekao na lukobranu pred jahtom. Dvorski voz je krenuo tačno u 2 časa laganom vožnjom sa lukobrana prema stanici gde je sav prostor bio ispunjen rodoljubivim gradjanstvom, koje je spontano pozdravljalo, kličući i pozdravljajući svog mladog kralja. Kralj je veseo i dobro raspoložen sa prozora salonskih kola, rukom otpozdravljao na manifestacije.

Voz je laganom vožnjom ušao u stanicu i bez zaustavljanja produžio dalje za Zagreb Beograd. Gradjanstvo je dugo klicalo Kralju i Jugoslaviji.

Nova orijentacija Austrije?

BEČ, 8 maja (m) „Reichpost« se osvrće na rezultate razgovora u Veneciji i Budimpešti i tvrdi da je nastupilo poboljšanje odnosa raznih zemalja u srednjoj Evropi. Dodaje, da se u Budimpešti govorilo i o pretstojećem putu austrijskog ministra vanjskih poslova Schmita u Pariz i London.

LONDON, 8 maja (r) Kraljevski par otputovao je sinoć u dvorac Vindsor gdje će ostati do sutra na večer kada se vraća u London.

Majčin dan: Majka se najviše stara za svoju malu djecu. Njena ljubav prevazila sve granice, sve obzire, sve zakone... ona je neograničena i vječna... volite i poštujte - majku!

Politički pregled

Na zdravi nacionalizam

Organ Kat. akcije „Nedjelja" piše: »Nema u hrvatskom narodu opasnosti od navodnog fašizma, već je tu opasnost od marksizma. Zatvoriti oči pred opasnošću od marksizma u cijelom svijetu pa i kod nas bilo bi zaista ludo i smiješna. No još je mnogo luđe i smiješnije u našim prilikama toliko galamiti protiv navodnog fašizma. Tko iole pozna naše prilike, taj je morao odavno opaziti, da se na navodni fašizam kod nas Hrvata najviše obaraju i da ga najviše napuhuju upravo zločinačkim metodama prema golemom broju ispravnih pripadnika hrvatskog naroda. Ljudi, koji su se do jučer služili batinom kao najefikasnijim sredstvom za postignuće svojih ciljeva, deru se danas protiv navodnog fašizma, kao onaj tat, koji je najviše vikao „držite tata", samo da bi sa sebe skinuo sumnju".

„Vreme" je osuđeno na tužbu Dimitrija Ljotića

„Otadžbina« glavno glasilo J. n. p. „Zbor« javlja:

„Presudom Okružnog suda za grad Beograd od 24 aprila, po tužbi Jugoslovenskog narodnog pokreta ZBOR osuđen je urednik prestolničkog lista „Vreme« radi klevete na 10 dana zatvora, plaćanje troškova i naknade, stim, da presudu objavi na čelu svoga lista.

U ime Zbora podnio je prijavu g. Milan Fotić, adv. iz Beograda. Na pretresu zastupao je Zbor drug dr Danilo Gregorčić, adv. iz Beograda.

„Vreme" je osuđeno zato, što je u svome broju od 1 marta o. g. donijelo izvještaj o zboru kod „Triglava« u kome je izvještaju tvrdilo da je Zbor a vanturistička grupa, plaćena iz inostranstva, koja izaziva nerede i izdaje interese zemlje.

„Vreme« je osuđeno i zato, što je štampalo letak, izdat prije toga zbora od boljševičkih i polu-boljševičkih studenata. U tome se letaku tvrdilo da Dimitrije Ljotić izdaje interese Jugoslavije i prima novac iz inostranstva".

Nepartijska politika

„Vihor", organ omladine „Zbora" donosi ideološki članak: „Zbor" — pokret odozdo" u kome kaže:

»Zato naš pokret odlučno traži da se takav sistem ispravi. On traži da narod organizovan u staleže bude ra prezentovan u parlamentu samo od onih koje je on iz svoga staleža izabrao i koji će, poznavajući najbolje prilike i potrebe svog staleža, umjeti da ga u parlamentu najbolje štite i zastupaju njegove interese.

U ovako staleški organizovanoj državi, politika ni u kom slučaju ne može biti partijska nego politika koja će stvarno unapređivati cio društveni život, a to znači u prvom redu ta politika biće prosvjetna i privredna.«

PRETPLATNICIMA !

Priložili smo čekovne uplatnice s molbom da ih se odmah upotrebi za šiljanje pretplate. Svakome starijem pretplatniku dostavilismo istodobno izvadak njegova dugovanja s molbom da što prije podmiri.

Nešto o zastavama

(svršetak)

U zemlji, u kojoj narod ima pretensije da je kulturan, moraju se poštivati zemaljski zakoni. U svim najdemokratskijim, ali kulturnim zemljama svi građani vrše sve svoje dužnosti nametnute im od državnih zakona. U zemlji, u kojoj građani ne poštuju zakone, nema kulture, nema demokracije tu vlada a narhija. Građani, u pravnoj zemlji, moraju opsluživati zakone, a organi vlasti — što viši po rangu, to skrupoloznije za primjer podređenim i građanima — moraju najsavjesnije poštivati i najskrupoloznije vršiti i primjenjivati postojeće zemaljske zakone.

Nečijom smo iudiskrecijom saznali, tko je taj Dr Suronja Nenadić, auktor članka, o kome smo ovde iznjeli svoja gledišta. Na tog „oridinala" osvrnućemo se drugom prilikom i na drugom mjestu, a za sada ga prepuštamo našem komediografu gosp. Nušiću, ne bi li o njemu napisao komediju „Dr" broj 2.

Sto se pak tiče „Jadranskog Dnevnika", koji je našao „shodnim" da o naj članak objavi, nas, kojima su o njemu poznate neke stvari, to ni najmanje ne iznenađuje. Njegov, naime, glavni maher jest glavom bivši šestojanuarski ban. Dana 8 oktobra 1929, dakle poslije donošenja brojnih zakona, pa i zakona „o državnim praznicima" (od 27 septembra 1929) i zakona „o nazivu i o podjeli Kraljevine na upravna područja" (od 3 oktobra 1929), gosp. bivši šestojanuarski ban Dr Tartaglia, a u vezi sa tim zakonima, dao je dopisniku beogradske novine „Politika" ovu izjavu:

„Pred ovim velikim događajem moraju izčeznuti svi eventualni momenti manje važnosti, koji su neizbježivi kod stvaranja velikih djela u historiji jedne države" (vidi „Politiku" od 8 oktobra 1929). A sada bivši šestojanuarski ban, već po samoj navedenoj izjavi „Politiki" najprivrženiji pristaša I najskrupolozniji izvršilac šestojanuarske politike, ustupa prostor za onakav članak vrtikape, kao što je Dr Suronja, koji zlonamjerno iskrivljuje „velika djela". Ostavljajući po strani poznatu polemiku urednika splitske novine „Novo Doba", a u kojoj se ističe, da je bivši šestojanuarski ban član uprave jednog italijanskog društva u Dalmaciji — dok je taj ban iznio u svom listu, da je urednik „Novog Doba" bio velik hvalopojac krvoločnik djela, naravno, na štetu slavena), Franz-Josefa — „Jadranski Dnevnik" objavio je lanjske godine u maju — kad se proljeće probudilo — nekoliko članaka, kojima se slavi pobjeda italijanskog oružja u Abesiniji i to tako, da su italijanske novine te članke sa najvnčim zadovoljstvom u prevodu u cijelini preštampate. Zbog toga su jugosloveni „Jadranski Dnevnik« prozvali „Giornale Adriatico"! U isto to vrijeme bivši „prvi admiralo jugoslovenske flote", koji je kao takav iz Krfa brzojavio narodnom vijeću u Sibeniku i u Splitu, da je za Jugoslavio „spasio cijelu (?!) austro-ugarsku flotu, do posljednjeg čamca" drži predavanje u Trstu, da mali narodi — dakle i mi, kao i abesinci — nemaju pravo na opstanak, već da moraju biti apsorbirani od velikih naroda! I zbog toga jugoslovenska štampa podigla je na nesuđenog „admirala" i „spasioca flote" kuku i motiku! Pa i pred nekoliko dana taj umišljeni veliki političar, koji se, zahvaljujući majci Jugoslaviji, baši u villi i vozika u skupocjenom autu Rols Rayen, napisao je članak, dakako u „Jadranskom Dnevniku", o našim istarskim izbjeglivama, pak su taj članak prenjele italijanske novine „San Marco" i „Corriere istriano" pod velikim naslovom preko tri stupca, koji u prevodu glaski: „Istarske izbjeglice žigosane od hrvatskog pjesnika Tresića-Pavičića". Jedna stavka u članku italijanske novine kaže ovo: „Ona banda istarskih izbjeglica ima svoje gnjezdo u Zagrebu i izdaje listić „Istra". Pak da svakom hrvatu ne stane pamet i da mu rumenilo ne oblije lice od stida?!

Međutim se staro društvo — u kome su se pajdaši ljubili kroz kamiš — posvadilo, i počeli strahoviti dvoboji. Na jednoj strani bivši šestojanuarski ban i bivši „prvi admiral", a poslije poslanik na strani, a na drugoj strani bivši poslanik u raznim državama, jednoć najveći jugosloveni. Počelo sa čarkanjem, pa puškaranjem i konačno s to pretvori u žestoku paljbu.

Prva dvojica u „Jadranskoj Pošt (danas „Jadranski Dnevnik") a treći „Novo Doba" izneše jedan drugom stare teške grijehe. Ta je polemika i punila najvećim razočaranjem i zapr paštenjem sve dalmatinske patriote, k ji su u onoj »trojci" za vrijeme austri ske vladarine, a naročito za vrijem svjetskog rata, gledali najnesebičnije najidealnije nacionalne borce za na ujedinjenje sa braćom srbima i slove cima. Neka ta „trojka" ne misli, da je ona polemika predala zaboravi, i neće u dogledno vrijeme i široke ma na zgodan način biti s njom upozna I taj „trolist" sada, a naročito bivši stojanuarski ban i bivši „prvi jugos venski admiral" odnosno „spasilac a stro-mađarske flote za Jugoslaviju" drekoše se svog jugoslovenstva možda su se i oni, kao kakvi nezr momčići evoluirali! — i odmetnuše u — separatiste gde im je, dabor pravo mjesto!

Kad sve to znamo, onda nam je sno, zašto je „Jadranski Dnevnik" javio članak poznatog Dr Suronje.

Dr. I. N

Nacionalna i socijalna ideja hrvatskog seljačkog pokreta

O tome je posvetio g. J. Demetrović u svojim »Jugoslovenskim novinama" članak iz koga prenosimo nekoliko momenata:

„Hrvatski dnevnik" je prije nekoliko dana podvrgao razmatranju jedno važno i zanimljivo pitanje. To je pitanje o nacionalnoj i socijalnoj ideji hrv. seljačkog pokreta."

„Kako se po svemu vidi, ipak nemaju nacionalna i socijalna ideja jednaki rang u hrv. seljačkom pokretu pod današnjim njegovim vodstvom. Samo zato, „jer uspjeh nacionalne borbe ovisi također o zadovoljenju socijalnih potreba"... ističe se i socijalni momenat. No socijalna pravda može se ostvariti tek u narodnoj slobodi, to će reći u slobodnoj Hrvatskoj. To je ideologija sadašnjeg vodstva hrv. seljačkog pokreta. Ta ideologija nije, međutim, ideologija nekadašnje seljačke stranke, nego je to ideologija čisto pravaška ili starčevićanska, koja je stavljata narodu u izgled ostvarenje socijalne pravde tek u slobodnoj Hrvatskoj.

Imajući baš u vidu tu pravaško-starčevićansku idelogiju govorio je pok. Stjepan Radić ovako 21 II 1927 g. u Karlovcu.

„Naše novo seljačko hrvatstvo nije hrvatstvo pantljike, trobojnice i zdravice, nego je ozbiljna stvar. Ono počiva na seljaku. Gospoda su nekada mislila da je dosta da oni izvjese zastave i pjevaju hrv. pjesme, a da budu Hrvati, makar prodavali gruntove hrv. seljačkog naroda".

Ideologija hrv. seljačkog pokreta vodstvom Stjepana Radića, nije se stojala u borbi za slobodnu Hrvats I tome cilju nije on sve drugo poc đivao. Naprotiv hrv. seljački po težio je, kao prvenstveno socij ni pokret, da se pretvori u dan široki seljački pokret sa „op narodnim obilježjem", u pravi ju slovenski pokret.

Stjepan Radić vodio je odmah slije našeg narodnog ujedinjenja po ku apstinencije. Pa je zatim pošao dobrovoljnu emigraciju, da se po rđavog iskustva u Evropi vrati u movinu. On je također stvarao „hr sko narodno zastupstvo", propovje slobodnu i samostalnu Hrvatsku čak i hrvatsku republiku. Sve, sve što njegovi današnji nasljednici g re i rade, bilo je već pa prošlo. S to već pokušano i upotrebljeno, d ko bez uspjeha. Pokušano je i upo bljeno sa poštenim uvjerenjem da j u korist naroda.

Ali Stjepan Radić je na kraju da to sve ne vodi dobru, a on je svom narodu dobro. I zato je on šao potrebnu moralnu snagu i hral da pođe drugim putem, putem stv nja jugoslovenskog socijalno—selja pokreta, putem pozitivne saradnje žavnoj politici na osnovu jugosla ske nacionalne i seljačke socijalne ologije."

Podmirite pretplatu

Dajte nam dobre majke...

...pa da Vam dademo dobre sinove i narod

Tako je neko rekao. I pravo je rekao, jer majka je ona, koju je dijete prvo svojim očima sagledalo. Majka je ona, koja je dijete prvim zalogajem založila. Majka mu je prvu riječ i prvi poljubac dala. Majka je glavni faktor u fizičkom i moralnom razviću djeteta Na tu dužnost nagoni je urođeni majčin instinkt, koji po svojoj jačini stoji pred svim ljudskim instinktima. Taj materiski instinkt stvara majčinu ljubav koja je car svih ljubavi. Majčina ljubav nagoni na podnošenje svih žrtava i bolova. Njoj nije ništa strašno i ništa nedokučivo. Za dobro svoga djeteta, majka nepoznaje prepreka. Svi su zakoni slabi da bi mogli ubiti veliku ljubav majčinu. Instinkt, koji rada majčinu ljubav uvijek je svijetao. On nikada ne može biti zao, pa ni onda, kada je majčina duša puna zlih poroka. Nema majke na svijetu, koja ne želi da joj je dijete bolje od nje. Zar je rijedak slučaj, da žene sa najvećim porocima čuvaju svoju djecu od svojih poroka. Rijetke su prostitutke, koje svoju djecu prostituišu. Ni pred kim žena nema većega stida nego pred svojom djecom.

Da bi svaka žena postala velika majka, potrebno je u njoj vaspitanjem iskorijeniti ili otupiti razne mane, da bi majčina ljubav imaia više mjesta za svoj razvoj. Osim toga potrebno je jedno izvjesno vrijeme posvetiti ženinom vaspitanju koje bi obuhvatilo jedino nauku o materinstvu. Ta nauka morala bi se temeljiti na svim pozitivnim osobinama ženine duše. Kada te pozitivne njene osobine budu vaspitanjem obrađene, onda će ih žena kao majka znati prenositi na svoju djecu. Tim svojim obranjenim osobinama ona će dječju dušu zalivati i njegovati kao što vješt baštovan njeguje svoje plemenito cvijeće.

Kao primjer, koliki je uticaj majke na dijete navešćemo nacionalno vaspitanje. Niko kao majka nije u stanju u djetetu ukorijeniti ljubav prema naciji. Ako je majčina nacionalna svijest krživjava, kod djece je neee biti nikako. Akd majka nije imala metode u nacionalnom odgoju svoje djece, onda su ta djeca kao cvijeće bez mirisa, kao hrana bez soli. Takva djeca su bljuta va, okreću se prema vjetru i sagibaju kičmu prema svakome. Teško naciji sa takvim majkama i takvom djecom.

Da je to tako, to se najbolje vidi u današnjem našem jugoslovenskom nacionalnom životu. Državna je politika htjela da kroz prosvjetu i druge nacionalne ustanove spoji i izgradi jednu jedinstvenu nacionalnu svijest, država je htjela, ali je u tome nastojanju nisu pomogle majke.

Sve dotle, dok sve jugoslovenske majke nehtjednu jedinstvenu jugoslovensku državu, dotle je neće ni biti nego će izbijati na površino sva moguća plemenska pitanja. Složna i jedinstvena Jugoslavija biće onda, kad školsko i majčino vaspitanje bude išlo usporedo jedno uz drugo i kada se bude u svim pravcima nadopunjavalo. U protivnom slučaju biće isto onako, kao zidanje Skadra na Bojani — što škola do podne u dječjoj duši uzida to mu majka posle podne poruši.

Dajte nam nacionalne majke, da vam damo nacionalan narod. (a)

GRADSKE VIJESTI

Svečani otvor nove šibenske gimnazije na „Subičevcu"

obaviće se u prisustvu pretstavnika civilnih i vojnih vlasti

Šibenik, 8 maja.

Otvor nove gimnazijske zgrade na Šubičevcu za Šibenik kao centar sjeverne Dalmacije ima posebni značaj pored ostalih razloga i zato, što će 900 srednjoškolske omladine imati otsada jednu reprezentativnu zgradu i najmoderniju gimnaziju na Balkanu u kojoj će moći nesmetano napredovati. Godinama se radilo na tome da Šibenik, koji je poslije okupacije i prisvojenja Zadra po talijanskim vlastima preuzeo njegovu ulogu na prosvjetnom, ekonomskom i trgovačkom polju, dobije jednu dostojnu zgradu, koja bi se po svom nutarnjem i vanjskom izgledu imala punim pravom nazivati : Šibenska gimnazija. U tom nastojanju upućivane su mjerodavnim faktorima razne pretstavke i molbe opskrbljene raznim nacrtima i prospektima, ali sve to nije ništa pomagalo i kad je bila i posljednja nada u uspjeh skoro izgubljena, ban Primorske banovine g. dr. Josip Jablanović iz banovinskog kredita odobrio je onoliko, koliko je bilo dovoljno da se na podnožju Šubičevca izgradi nova gimnazijska zgrada.

Pune dvije godine minule su odkako su započeli radovi na planiranju terena. Posao je bio dosta težak, jer je trebalo najprije otkloniti velike naslage kamenja, da se mogu postaviti temelji zgrade, koja će za sva vremena i pokoljenja srednjoškolskoj omladini davati znanje koje je toliko potrebno u našoj zemlji. Sa dosadašnje zgrade sinut će se sutra sa stare gimnazije, da se položi na novoj. na kojoj je otiskan veliki natpis : Gimnazija Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja. Djaci će danas po posljednji put izaći iz stare gimnazije, da početkom druge sedmice udju u novu gimnaziju u kojoj će započeti redovita obuka možda već u srijedu.

Šibenčani i stanovništvo cijele Dalmacije učestvovaće sutrašnjoj svečanosti u velikom broju. Oni su svjesni, da je ostvaren jedan davno zamišljeni plan i uvovoljeno jednoj prijekoj potrebi, koja se nametala u interesu zdravlja mladih gimnazijalaca, koji su silom prilika morali godinama u nezdravim prilikama pohadjati školu, koja je kočija njihov normalni razvitak i napredak.

(t)

Proslava Majčinog dana

Ove će godine majčin dan proslaviti na naročito svečan način u cijeloj državi pa tako i u Šibeniku.

Večeras u 9 sati u prostorijama hotela „Krke" Ženska zadruga priređuje čajanku čiji čisti prihod ide na pomoć siromašnim majkama i njihovoj djeci

Sutra u nedjelju cijeli će se dan sakuoljati po gradu prilozi. U 4 sata poslije podne održaće se u prostorijama zadruge „Konkurs za najbolje odnjegovanu djecu«, a u 5 sati gda M. Defilipis održaće predavanje o majci.

U ponedjeljak u 7 i po sati biće pomen na katoličkom groblju, dok će na pravoslavnom biti u 8 i po sati. (a)

☐ RJEŠAVANJE AGRARA U PREKU ide veoma sporo. Komisijska naličja vrše se po selima sreza, dok vinogradari i privrednici Preka, koji su medju prvima podnijeli prijave za riješenje agrarnog pitanja još nijesu dobili povodom prijava nijedno riješenje. Ovakovim postupkom u rješavanju agrara Prečani trpe velike štete, a boje se, da će se takvom praskom i nastaviti, te da će sva od najudaljenijih do najbližih sela dobiti riješenje. suda, nego li stanovnici Preka gdje se nalazi sreski sud, katastarska uprava i druge vlasti, koje su pozvane da riješe ovo vitalno pitanje zemljoradničkog staleža u Preku. (t)

☐ U SKRADINU ŠU NEPOZNATA LICA ukrali ribaru Vici Petroviću ribarsku mrežu vrijednu 7.000 dinara, koja je pretstavljala jedinu i glavnu imovinu siromašnog ribara. Petrović se naime sa svojom ribarskom družinom bio zaklonio od nevremena u jednu obližnju kućicu, privezavši ribarski brod u jednoj obližnjoj uvali. Kako je nevrijeme sa grmljavinom i jakom kišom potrajalo dulje vremena do kasno u noć, kradljivci su iskoristili priliku i ukrali iz ladje ribarsku mrežu i potom nestali. Oštećeni je prijavio kradju žandarmeriji, koja je za nepoznatim kradljivcima povela istragu. (t)

☐ RADNICI TEKSTILNE TVORNICE g. Antuna Antića, organizovali su se i osnovali svoju sekciju pri mjesnoj podružnici HRS—a. Za pretsjednika sekcije izabran je g. Grandeš. (t)

☐ NA PJEVAČKU SMOTRU, koja je jučer održana u Splitu, priredjeni su bili posebni izleti iz bliže i dalje okolice Šibenika. Iz Šibenika je smotri prisustvovali članovi „Seljačka Sloge« ogranka Sibenik, Preka, Biograda n-m, Drniša i Skradina, kojih su ogranaka nastupili na smotri pjevački zborovi u narodnim nošnjama. (t)

☐ LOV LJETNE RIBE na sjevero dalmatinskom Primorju dosta je slab. Vremenske nepogode u velike ometaju ribolov, iako je mjestimična pojava ljetne plave ribe dosta velika. Ribari iz Rogoznice, i bliže okolice Šibenika ulovili su tek neznatnu količinu ribe, koju su prodali na malo na ribarnicama, a nešto je izvezeno za unutrašnjost. (t)

ZLATARSKA RADNJA
Ante Fantulin - Šibenik
Izbor dragocjenih predmeta nar. dalmatinske izrade. - Naočali za ljeto. - Popravci

☐ U TIK ODRŽANA je glavna godišnja skupština „Jugoslavenskog Lloyda«. Skupštinu je otvorio i vodio generalni direktor društva g. Božo Banac. On je podneo opširan izveštaj o poslovanju društva u prošloj godini.

Kao prestavnik min. saobraćaja govorio je g. Vizin i on je izrazio zadovoljstvo na vidnom napretku društva koje je rekao je pionir našeg brodarstva i pomorstva.

Biran je na kraju novi nadzorni odbor u koji su ušla ista lica i to: gg. Dr. Niko Ilić, ing. Dane Matošić i Sava Miljanović. (b)

☐ POMOČNIK MINISTRA pošta i telegrafa inž. g. Ratajac doputovao je u Split. Iz Splita će danas produžiti put za Hvar i tamo ostati na odmoru nekoliko dana. (b)

Pomladak Jadranske straže osvetio je zastavu na moru

Split, 8 maja

Preko 600 članova pomlatka JS sa svih sredujih i stručnih škola posvetilo je svoju zastavu na morskoj pučini u blizini Makarske. Zastavi su kumovali parobrodarska društva u zastupstvu svojih pretstavnika. Svečani čin izvršio je monsinjor dr M. Matijaca, koji je održao lep i značajan govor o značenju zaštave te o odgoju i ulozi omladine i važnosti našeg mora. U tme kumova govorio je kapetan g. Mate Kovačević, vrlo temperamentno pozivajući omladinu da pod novim barjakom radi predano na propagandi pomorske ideje. U ime zastavnika zahvalio se đak Ducović. Posle molitve za mladog našeg Kralja pročitane su depeše upućene u ime celokupne omladine. posle govora bačen je u more lovor—venac u znak odavanja počasti palim borcima za slobodu Jadrana.(b)

☐ GLAVNA GODIŠNJA SKUPŠTINA sekcije Jugoslovenskog profesorskog druodržana je jučer. Skupštinu je otvorio i pretsedavao joj prof. g. Piasevoli koji je pozdravio prisutne i osvrnuo se na rad sekcije u prošloj godini. Tajnički izveštaj podneo je prof. g. Sonnabend, a prof. g. J. Rapanić podneo je izveštaj o stanju blagajne. Svi izveštaji su primljeni sa odobravanjem i stara je uprava razrešena dužnosti.

Nakon debate po raznim staleškim pitanjima birana je nova uprava u koju su birana gg. za pretsednika prof. g Hrup, a za podpretsednika prof. Jelovac, za članove uprave: profesori gg. Sonnabend, Piasevoli, Planinac, Matijaca, Čuka, Vrdoljak, Rapanić.

Skupštini je prisustvovao u ime bana načelnik prosvetnog odelenja g. prof. Stipčević. (b)

Proslava splitskog patrona sv. Duje

Jučer je na vrlo svečan način proslavljen tradicionalan blagdan sv. Duje splitskog patrona i zaštitnika grada. Mnogobrojni izletnici iz čitave srednje Dalmacije došli su i uveličali proslavu a bilo je i stranaca najviše Njemaca koje je Putnik iz Berlina uputio na svečanost.

Grad je bio sav iskićen zastavama, a obala svečano iluminirana. Na obali i pazaru podignuti su mnogobrojni šatori za prodaju razne robe koja je dovezena radi prodaje u Split.

Preksinoć je otvorena raka u kojoj se nalaze moći sv. Duje i jučer je održana tradicionalna procesija biskupa klera i uz učešće mnogobrojnog građanstva. Nakon procesije svečanu pontifikalnu misu celebrirao je preuzvišeni biskup splitski dr K. K. Bonefačić uz veliku asistencu crkvenih dostojanstvenika. (b)

☐ SPROVOD mornara Petra Vučetića iz Nina, koji je smrtno nastradao pri vršenju dužnosti na parobrodu Dubrovačke plovidbe „Federiko Glavić« obavljen je jučer. Sprovodu su prisustvovali pretstavnici Dubrovačke plovidbe, Radničke komore u Splitu, posade »Federika Glavića« te brojni članovi Stručnog saveza pomoraca u Splitu na čelu sa saveznim tajnikom g. Markom Smoljanom. Na ljesu bio je postavljen vijenac posade parobroda „Federiko Glavić«.

Od nesretno pogiuulog druga, sa nekoliko toplih riječi, ukazavši na sve tegobe mornarskog života, oprostio se tajnik Stručnog saveza pomoraca u Splitu g. Marko Smoljan. (k)

ŠETNJE PO SPLITU

Jemamo operu, i naravna stvar, razgovara se o operi, o mužiki, o praznijem i punijem teatru.

— Eto je — govori jedan — u jervacki Sptit došla ervacka opera, ervati iz Zagreba, ervati pivači, meštri, ervacke opere se daju, a ervati iz Splitu ne gredu u tejatar!

— S vrimenon će i to doć — govori jedan drugi — polako, pomalo, Sad su počeli slavit Zrinskog i Frankopana, Kvaternika, Starčevića, Matiju Gubca i pivat Lipu našu oni koji je nisu nikad prin zapivali ni slavili, i sve to ča sad slavu...

— Prin se 'odilo u prežun ka' se to slavilo...

— Pusti stat. Dobro je i sad. Uvik je na vrime. Ako su ovi malo zakasnili postat ervati, nji'ova će dica postat jugoslaveni. Polako, gre to sve s vrimenon.

— Dobro je to, samo gledaj ti koji su vodje ervati bili prin, a ko je danas? Ko danas zastupa te ervate? Ko danas govori u ime ervati iz Splita, a ko prin?

— Ja san jugoslven, mene ne zastupa, ni u moje ime govori, pa meni nij' stalo.

— Pa ča t'e stalo ko nji' zastupa. Ka' su oni zadovo'jni, pusti i' stat. Zadovo'jni su avokati koji i' slušadu, zadovo'jni su i foji koji se natičedu ko će više puti na dan spominjat ove današnje vodje, pa ča t'e stalo?

— A i ova je lipa, slušajte, govori mi jedan od nikidan: siromaj je na jednu stranu, a gospoda su na drugu, pa je taj siromaj danas arvat, a gospoda su jugoslaveni.

— Razumin, to je kontra gospodi, to je sva pulitika, isto ka' ča su od nikidan bili išli u lov u Marjan, pobili fažane i gazili im gnjizda nogan, da unište sve, da ne ostane ništa za gospodu, tako je i sva ova druga borba...

— Ka' ono ča su od nikidan razbili po gradu laštre? Navala na grad. Ča ga grad uliza sa štrajkon o' cimenta? Oni koji su počeli štrajk, i kako su ga počeli, nek oni odgovaradu, a ne grad i nike siromašne grajske butige?

— Eto sa' smo se razumili, i da se vratimo na teatar. Teatar je za gospodu pa zato ne gredu u teatar.

— Jemaš prav'. Spominjen se 905—906 kad su ono niki zaraj popovski i tudji' zema'j od tolomaši bili postali demokrati...

— I još'ec ne ervati, i ka' su pivali da čedu vino odnit u konobu a gospodu na funtanu i da će in pucat mlûn, tamlûn...

— Ma ostavi neka svršin. I onda su bili kontra teatru i govorili da čedu ga upotrebit za magazin o' 'senice.

— To ti je uvik ona ista pisma.

— Ne čudin se ja njiman, vengo se čudin nji'ovin naučenjaciman. Oni su ka' i oni.

— Ja i' ne krivin. Nemore drugovačije bit. Oni su se izučili, obukli su se ka gospoda, ma su u sebi osiali ka' ča im je bi' pradid. To se nij' čudit'. Va'ja da je tako. Ako se nji'ova dica u gradu rodu, onda će tek postat gradjani, drukčije još'ec ne.

— Dosta je za danas, 'ajdemo sad na obid.

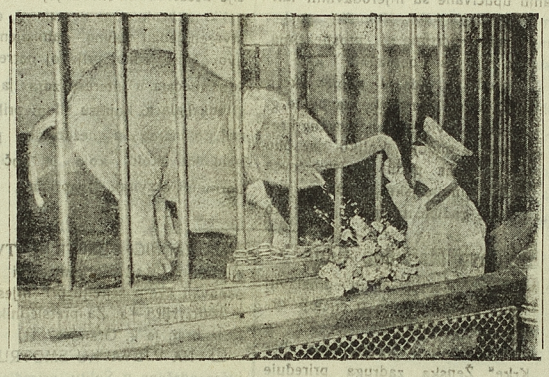
— S Bogo' van. U slast!

U

MALA KRONIKA

Metal — tajna starih Meksikanaca

Ovih dana prilikom nekih iskopavanja u Meksiku jedan od istraživača naišao je u jednom hramu na metar visoku vazu, sivu i tvrdu kao željezo, ali laku kao papir. — Godine 1897 sličnu vazu pronašao je i jedan španski istraživač i tada je jedna engleska tvornica bila raspisala nagradu od milijon dinara onome ko proizvode takav ili sličan metal, ali ni do danas u tome još niko nije uspio. Tajna starih Meksikanaca ostala je neriješena.

Jednogodišnji bijeli sloncić najveća je atrakcija berlinskog zoološ og vrta

MALI OGLASNIK

Do 15 riječi D. 6, svaka daljnja reč 50 p.
Ako je adresa u upravi Din 7.—
Za pismene upite treba poslati D. 2 u markama (uvrštava se najmanje 2 puta).
Priopćeno po retku D 16 — Oglasi poštarin

Prodaje se kuća sa mezaninom i prvim katom sa dva stana od četri sobe potpunim konforom, prvorazredno uređeno. Velike terase, balkon. Ispod prostrane magaze i uredjaj peći za pekarnu. Na obali. Vrlo podesna za stanovanje i trgovinu. Obratiti se Uredništvu. 116-4

Prodava se uz vrlo jeftinu cijenu: Pisaći stroj MERCEDES, jedna mramorna ploča 40×69, jedan ciklostil za umnožavanja pravi Dr Gestetner i jedan salotin kožnatim foteljima. Obratiti se uredništvu listu. 117-4

SOBA, stan, lokal ili druge prazne prostorije najbrže ćete unajmiti preko malog oglasnika mjesne štampe. »Tribuna« će vam te oglase donijeti uz umjeren honorar. Male oglase za naš list prima administracija preko cijelog dana.

Bankovne knjižice, briljante staro zlato, zlatne zube i satove kupuje i plaća najbolje: NAKIT S. VULETIĆ Split, Krešimirova 3, telefon 651. 121—

☐ PRAZNU SOBU sa strogo posebnim ulazom u Splitu traži se za odmah. Prednost centar grada. Cijenjene ponude na upravi lista.

Parkete hrastove i bukove nuda uz najpovoljnije cijene tvornica parketa i pilana d. d. Zagreb, Katančićeva ul. br. 3, telefon 21-58. 131—

Pisaća mašina, nerabljena, portabl prodaje se za umjerenu cijenu. Obrati se u administraciji lista pod br. 132—

TVOKAPS Tvornica kapa i šešira (I. Buj) SPLIT Filijala u Šibeniku

Pokućstvo izrađuje najmodernije spavaće i jedaće sobe kao i ostali nameštaj. Ručni solidan rad. **Sr. Bator, Vodice**

PODLISTAK

Nešto oko pitanja »ninske biskupije«

Preko, maja 1937.

Čuli smo, da se jednom katoličkom svećeniku (u sj. Dalmaciji) oduzela odnosna svećenička čast. Pitamo zašto? Dobivamo odgovor: »Zato, jer je zagovarao (kao i drugi zainteresovani svećenici) da se pitanje „ninske biskupije" što prije riješi, jer to nalaže interes vjernika i svećenika bivše zadarske biskupije.

Vjerujemo, da je navedeni slučaj nastao iz administrativnih ili disciplinskih razloga. Iz drugih razloga bi bilo, možda, moguće samo u srednjem vijeku, u doba hrvatskih vladara Tomislava i Krešimira i moćnog Rima, kada su se održavali čuveni sabori u Splitu, i iz izvjesnih obzira (koji su moguće bili od koristi državnoj politici hrvatskih vladara), sve na štetu narodne „slavenske liturgije i nižeg svećenstva (glagolaša), koje je niklo iz naroda, znalo njegove potrebe i zato radilo prema njegovim potrebama.

Ivan Meštrović je znao zašto je postavio biskupa Grgura Ninskog kao „s i m b o l« nekadašnje narodne borbe (koja po tvrdnji nekih naučenjaka nije ni do danas dovršena) proti tuđinu, u okvir latinske moći i sile s kojom se je tada borio.

Njegov Grgur Ninski prkosi svakoj sili zemaljskoj Drži čvrsto svetu knjigu istine i pokazuje desnicom prema »carstvu nebeskom" gdje će ljudi jedino i konačno naći pravu istinu.

Nadamo se, da neće proći mnogo vremena i da će se obzirom na narodne tradicije, »slavensku liturgiju", a naročito, ako to zahtjevaju interesi vjernika i svećenika biv. zadarske biskupije povoljno riješiti pitanje „ninske biskupije" u kojoj po tvrdnji Horvata Rudolfa, Perojevića Marka i drugih biskup Teodozije Ninski 880 god. dobio povlasticu za „slavensku liturgiju", kada se je biskupija prostirala nad cijelim onda poznatim hrv. teritorijem.

Pitanje „ninske biskupije" i sve što je s tim pitaniem u vezi vjernike nekadašnje zadarske biskupije naročito interesuje, kad se o teme danas dosta piše i raspravlja kao na pr. u „Novoj Reviji" (br. 5—6— str. 284 — 1936 Makarska) Rogošić Dr Fra Roko—Makarska:

„Tako dakle hrvatski narod stoji u neposrednoj vezi sa sv. Metodom, ne samo jezikom i liturgijom, nego i glagolskim pismenima, koja su kod ostalih slavenskih naroda zaboravljena već u XIII i XIV vijeku. A ovo se je dogodilo i zato, jer je A p o s t o l s k a S t o l i c a slavensku liturgiju kod hrvatskog naroda blagoslovila i dozvolila, b r a n i l a, a nikad je nije zabranila, nego ju je p o m a g a l a i č u v a l a". Jerković Stjepan

Seoski život

Posljednje crvene sunčeve zrake sve više i više nestaju sa obzorja. Preko brdašca spusti se lagano prvi suton. Sa crkvenoga tornja odbruji tihi zvon „Ave Maria". Po morskoj pučini plove malene ribarske ladice da se dovine svoga cilja, te da u samoći zaborave šapatnje seoskoga života. Mjesec izađe iza okolnih brežuljaka nasmijan i vedar. Poviri u selo, ogleda se u moru i nastavi svoje noćno putovanje. Na nebu zatitra na tisuće i tisuće sjajnih zvijezda . . . . Svijetli mjesečevi tragovi odrazuju se u ogledalu mora i lagano trepte . . Svuda mir i tišina . . .

Po okolnim brežuljcima i dolinama sve je mirno. Ptičice se ne kreću kao da i one hoće da uzveličaju ovu tišinu. I more je mirno. Talasa po njemu nema, već se poput beskrajnoga ogledala razastrlo u nedogled. Odjednoć ovu velebnu tišinu prekine pljusak vesala i pjesma veselih ribara. Kad bi pjesma veselih ribara ušutkala čuli su se zvuci gitare. Tihi akardi noseni jekom odzvanjavali bi još ljepše ali sve bolnije i tužnije . . . . Zvukovi gitare brujili su sve tiše i tiše i nestajali u svemiru. Noć prolazi, a sjenke bivaju sve duže i gube se u morskoj privrednoj plaži . . .

Na istoku zarumeni se zora. Iza obližnjega brežuljka pojave se prvi sunčani traci. Nebu poprimi sivu navlaku. Prve zrake sunčevoga kotura pojave se u moru. U okrajnoj uvali mokre od jutarnje rose stoje ladice. Jutarnji mir borove šume razlijegao se selom. Sa za dada počeo je duvati tihi povjetarac. Hladni maistral probudi me iz sanarenja. Dignem se. Laganim koracima upu tim se u selu da tamo sa ljudima ko u znoju lica svoga jedu kruh svoj pro vedem tok seoskog dana. Ulazim u se lu a pijevac po treći put objavi svanu tak dana. Sve je na nogama. Dijevojek sa posudima na glavi nose vodu. Drug spremahu kuće. Majke prostirahu pokr vače po prozima a lagani povjetarac p igravaše se š njima. Djeca skaču od u vale do uvale sa tunjom u ruci da oni nešto pomognu kući i to onolik koliko im dopušta njihova mladenačk snaga.

Težak je otišao na posao. Ribari s svojom lađom otisnuli se od obale o odjedre u daljine. Onaj koji nije rođe na selu taj nepozna njegove čari i lj pote. Onaj koji nije rođen pri mor ne pozna kako je tvrd zalogaj primo skog krnha. Taj nezna patnje i bolov sela. Taj nepozna one goleme kapli ribarskoga čela. A ipak mnogi danas tuđem svijetu srame se svoga mjest svoga zavičaja. Premda su od koljevk pa do najranije mladosti živjeli i odg jili se u tom selu. Svaki onaj koji s stidi svoga mjesta nije dostojan da ži među civilizovanim ljudima. Taj čovje nema svoga karaktera, nema osjećaja ljubavi za svojom rodnom grudom.....

(Rogoznica) Ivo Mileta.

Dirktor : HAMILKAR VITALIJANI — Glavni i odgovorni urednik : BRUNOSLAV J. LORINI — Stampa : Tiskara E. Vitaliani i Sin, Sibenik — Plativo i tuživo u Sibe